

МОРОЗ ІГОР ВІКТОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри фізичного виховання,
доцент, кандидат педагогічних наук

ГОГОЛЄВА ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри фізичного виховання

НІКІТЧЕНКО МАРГАРИТА БОРИСІВНА

Одеський національний інститут Державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
старший викладач кафедри електронного урядування
та інформаційних систем

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ЗАСОБОМ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНОГО БІГУ

На початку 90-х років минулого століття в теорії і методиці фізичного виховання молоді активно став розвиватися принципово новий напрям, що докорінно відрізняється від загальноприйнятого, орієнтованого на всебічну фізичну підготовку учнів всіх освітніх закладів. В новому напрямку важливе значення надавалося істотній переорієнтації цілей і завдань фізичного виховання. В якості головного ставилося завдання формування здорового способу життя та фізичної культури особистості через прилучення її до цінностей досліджуваної сфери діяльності.

У руслі даного напрямку багато вчених припускали, що формування фізичної культури особистості буде активно сприяти і її фізичному вдосконаленню, поліпшенню показників здоров'я. Однак останні дослідження фізичного стану студентів вищих навчальних закладів показали, що негативні тенденції їх показників не тільки зберігаються, а й продовжують своє зростання.

Така ситуація зумовлює необхідність наукового обґрунтування та практичної реалізації доступних і ефективних способів їх реалізації. Насамперед, необхідно знову відновити дослідження, спрямовані на розробку засобів і методів розвитку фізичних якостей, що визначають фізичну працездатність людини і створюють надійний фундамент його здоров'ю. До таких фізичних якостей, в першу чергу, відноситься загальна витривалість, яка є підставою і для підвищення розумової працездатності студентів вузів. До теперішнього часу визначальною є точка зору, відповідно до якої для розвитку загальної витривалості і підвищення функціональних можливостей кардіо-респіраторної системи людини необхідно використовувати циклічні вправи аеробного характеру.

Методика розвитку загальної витривалості студентів вищих навчальних закладів засобами легкоатлетичного бігу буде педагогічно доцільною і продуктивною, якщо при її побудові враховувати наступні ідеї:

- відповідність швидкості бігу на різних дистанціях (від 200 м до 3000 м) аеробного режиму роботи;
- підвищення тренувального навантаження за допомогою збільшення часу бігу тільки в аеробному режимі, при цьому швидкість бігу може зменшуватися;
- в якості критерію оптимізації величини фізичного навантаження використовувати витрати енергії при бігу на будь-яку дистанцію;
- основним методом розвитку загальної витривалості обрати метод повторної інтервальної вправи;
- при плануванні тренувального навантаження на заняттях фізичною культурою використовувати диференційований підхід, де в якості класифікатора виступає рівень функціональної підготовленості.

Достовірність результатів забезпечувалася надійною методологічною основою дослідження, відповідністю наукових методів поставленим завданням, коректністю використання методів математичної статистики, застосуванням сучасних методик та інформаційних технологій.

У роботі виявлено залежність швидкості бігу різного рівня функціональної підготовленості від довжини тренувальних дистанцій, визначені оптимальні обсяг і інтенсивність бігу в аеробному режимі для студентів, які мають різний рівень фізичної підготовленості. Розроблена методика розвитку загальної витривалості студентів засобами легкоатлетичного бігу принципово відрізняється від загальноприйнятих, які передбачають поступове підвищення тренувального навантаження в основному за рахунок збільшення швидкості і обсягу бігу.

Результати дослідження впроваджені в педагогічний процес Національного Університету «Одеської Юридичної Академії»

Фізичний стан студентів НУ «ОЮА», як юнаків, так і дівчат, в цілому, можна характеризувати як низький. Серед показників зафіксовано значні відхилення від належних величин в діяльності кардіореспіраторної системи. За показниками фізичної підготовленості найбільше відставання від встановлених нормативів спостерігається в бігу на витривалість – у юнаків на дистанції 3000 м і у дівчат на дистанції 1000 м.

Основу розробленої методики розвитку загальної витривалості у студентів на заняттях з фізичного виховання засобами легкоатлетичного бігу склали:

- біг з рівномірною швидкістю на дистанціях від 200 м до 1600 м виключно в аеробному режимі енергозабезпечення;
- метод повторної інтервальної вправи, який передбачає повторне виконання бігу на різних дистанціях зі стандартним навантаженням (певна довжина дистанції, час її подолання, середня швидкість бігу) зі строго дозованими і заздалегідь запланованими інтервалами відпочинку;

– принцип підвищення фізичного навантаження полягає в тому, що збільшення навантаження відбувається через збільшення часу бігу в аеробному режимі, при цьому швидкість бігу зменшується, а довжина тренувальних дистанцій поступово зростає.

У результаті використання даної методики розвитку витривалості на заняттях з фізичного виховання протягом 14 занять (7 тижнів) в навчальних групах юнаків і дівчат студентів I курсу значно покращилися показники фізичної працездатності (в середньому на 18%).

В результаті проведених досліджень представляється можливість сформулювати конкретні рекомендації, що дозволяють зробити навчальний процес з фізичного виховання у вищих навчальних закладах більш ефективним.

Ключові слова: легкоатлетичний біг, витривалість, дослідження.

Ключевые слова: легкоатлетический бег, выносливость, исследования.

Key words: track and field athletics, endurance, research.

ФІДІРКО МАРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри фізичного виховання,
кандидат педагогічних наук, доцент

СУЛИМА ІРИНА ЛЕОНІДІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри фізичного виховання

ШУРХАЛ ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри фізичного виховання

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО ДОЗВІЛЛЯ

Здоров'язбереження як соціальна проблема мало велике значення ще й у Давній Греції. Так, Гіппократ у трактаті «Про здоровий спосіб життя» розглядав здоров'я як стан повної гармонії, оскільки організм – це єдина, цілісна, гармонійна система, що здатна до самореалізації. Здоров'я вивчалось не лише через природу людини, але також через її спосіб життя, діяльність та мислення.

У дослідженнях в якості пріоритетної вимоги поліпшення стану здоров'я української нації висувається здоров'язбереження, що розглядається як соціальний феномен, провідною умовою формування якого є контроль за рівновагою та взаємодоповненням тілес-